

Roðisl, av äldre **Hrōðgisl*, är ett mycket sällsynt namn. Från svenska fastlandet är intet annat inskriftsbelägg känt, ur medeltida urkunder ett enda (Uppl.). I det västnordiska namn-materialet tycks det saknas.

241. Skogs-Ekeby, Västerhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 120.

Litteratur: D 8vo 15. G. Upmark, Sotholms härad 1, s. 13; R. Dybeck, Reseberättelse 1866, s. 28 (ATA); S. Boije, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: Dybeck a. a.; Upmark (ATA), blott en kopia av Dybeck; G. Westerlin (i: Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria 9, s. 162); Brate (ATA).

Enligt Dybeck låg denna runsten vid en smal byväg, som från Skogs-Ekeby gård utgick i sydöstlig riktning över Hammar, Mulsta och Stav till landsvägen S om Fors. Där byvägen passerade bäcken i sänkan SÖ om Skogs-Ekeby låg stenen, »Ö om och invid bäcken». »Han skall förr hafva stått högre upp, några alnar längre från vattnet, med inskriften vänd åt vägen, men för några år sedan 'kommit ner' för att bland andre stenar tjena till broläggning. Höst och vår öfversvämmad af vatten har inskriften, som icke varit djupt inhuggen, mycket lidit, särdeles i följd af två svårare afflagringar.» — Härmed överensstämma de uppgifter, som lämnas av Upmark: I Skogs-Ekeby storäng, till vänster om gångstigen från gården till Hammar, ligger en med ekar, björkar och andra träd samt buskar bevuxen backe, i vilken finnes en stor samling högar och stensättningar, tydligen byns gamla gravfält. Ej långt härifrån, »uti fägatan, SÖ om den lilla bäcken, nära bron, ligger en runsten, som förr haft sin plats i backen ofvanföre närmare Hammar».

Sommaren 1866 flyttades stenen omkring 100 famnar från sin förra plats till häradsvägen, på vars norra sida den restes, nästan mitt för utfartsvägen från gården. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Årsta».

Höjd 1,70 m., bredd 1,20—1,03 m. Såsom redan Dybeck anmärkt, har ytan lidit svårt genom avflagringar. Därjämte synes den vara avnött genom trampning, vilket måhända tyder på att den länge legat på själva vägen eller vid en vattningsplats för kreaturen.

Inskrift:

uik - l̥s : a - - kirhimr : litu : riṣ - stin : iftir : burpur sen : kupbiarn : - - biarn : hiuk : stin

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

Vigils ok Gæir(hialmr) letu ræisa stein æftir broður senn Guðbiörn. -biörn hiogg stein.

»Vigils och Gerhjälms läto resa stenen efter sin broder Gudbjörn. -björn högg stenen.»

Till läsningen: Särskilt nedre delen av ristningen är grund och svårläst. Flera runor äro fullständigt borta, andra äro så skadade, att läsningen ej blir fullt viss. Icke stungna synas vara 2, 11, 14, 18, 22, 27, 29, 64 **i**, 3, 10, 43 **k**; däremot är 41 **e** tydligt stunget. Mellan 3 **k** och 5 **i** har funnits en runa, men denna är spårlöst borta. Detsamma är fallet med 8—9. Av 6 **s** finnes övre staven och ett litet stycke av mellanstaven; tämligen tydligt. 13—16 **himr** äro alla säkra. Av 23 **s** finnes endast övre bst, av 24 [**a**] intet i behåll. Vid runorna 51—52 är stenytan svårt skadad. Sannolikt ha här stått två runor, men vilka kan ej fastställas. Av 52 finnes möjligen nedre delen av en hst bevarad. 53 **b** är tydlig; även de övriga runorna i ordet, 54—57 **iarn**, äro säkra. 58 **h**, 59 **i** och 61 **k** äro tämligen tydliga, likaså bst i 60 **u**; även hst kan spåras. 58—61 är sålunda **hiuk**. — Dybeck: 1—6 **uikil-**, 10—16 **kirnimr**, 40—42 **sin**, 51—57 **biarn**, 58—61 **huk**. — Brate: 1—6 **uik-ls**, 10—16 **kirhimr**, 40—42 **sen**, 51—57 **biarn**, 58—61 **hiak**.

Första namnet är *Vigils*; förleden kan givetvis vara *Vi-* eller *Vig-*. **kirhimr** är sannolikt en klumpig skrivning för ett mansnamn *Gæirhialmr*, känt från den uppländska inskriften L 608 Husby-Lyhundra (**kirialmr**). Jfr *Vighialmbr* Sö 209, *Vihialmr* Sö 37. Om namnet *Guðbiorn* se Sö 177. Det är möjligt, att, såsom Brate förmodar, mellan 50 **n** och 53 **b** intet varit ristat, på grund av stenyttans knottrighet, och att ristarens namn sålunda har varit *Biorn*. Men sannolikare synes vara, att namnet varit sammansatt, med en kort förled.

34—39 **burpur** är felristning för **brupur**.

Ristningen är rätt klumpigt utförd. Den erinrar i ornamentiken om Sö 258.

242. Stav, Västerhaninge sn, Sotholms hd.

Pl. 121.

Litteratur: Rapport från länsman L. E. Norman ^{31/10} 1885 (ATA); Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria 7 (1889), s. 4 f.; G. Westerin, Västerhaninge och Muskö socknar (i: Bidrag till Södermanlands äldre kulturhistoria 9, 1897), s. 163.

Avbildningar: Westerin, teckning (a. a.); Brate (ATA).

I skrivelse till Konungens Befallningshavande i Stockholms län den 31 okt. 1885 anmäler länsmannen L. E. Norman, att »Nämndemannen Per Erik Pettersson i Staf, Westerhanninge socken, hos mig anmält, att en större sten blifvit funnen på hans ägor å så kallade Svartängen invid Stafs by, cirka 400 fot från gården, vid plöjning på en äng, som varit odlad för omkring 15 år sedan, liggande 6 tum under jorden, i samma riktning, som en sannolikt der förut varande väg, emedan en 8 fot bred stenläggning förut funnits omkring 1200 fots längd, som är bortförd, men ingen sten af större beskaffenhet, än att en person kunnat lyfta den. Nämnde sten hemforslades den 20 dennes under yrväder, då den var bemängd med jord och snö, och inlades till bro vid Petterssons stall, der den ännu qvarligger; men sedan den blef rengjord så befans det vara en runsten, 9 fot lång, 3 ¹/₂ fot bred och 1 fot tjock, med runor endast på en sida». Stenen restes sedermera på jordägarens gårdstomt, tätt invid landsvägens västra sida, med inskriften vänd mot Ö åt vägen och den där nedanför liggande ängen, där stenen hittades.

I likhet med runstenarna vid Torp (Sö 229, 230) och vid Skogs-Ekeby (Sö 241) har Stavstenen tydligen haft sin plats invid en forntida väg och, märkligt nog, vid en mera lågt liggande del av vägen.

Höjd 1,94 m., bredd 0,86 m. (nedtill)—1,06 m. (mitt över korset). Ristningen är mycket tydlig och väl bevarad.

Inskrift:

+ **aupa** + **raisti** + **stain : at : haralt · buata · sin : auk · fastlauk · at** + **fapur sin**
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

Auða ræisti stæin at Harald, boanda sinn, ok Fastlaug at faður sinn.

»Öda reste stenen efter Harald, sin make, och Fastlög efter sin fader.»

Till läsningen: Stungna runor finnas ej. I 2 **u** finnes ej ristad hst; som sådan tjänstgör en naturlig remna i stenen.

Stenen är rest av två kvinnor, den dödes hustru och hans dotter. Liknande Sö 14, 213.

Ornamentiken erinrar starkt om Sö 232; även runformer och skiljetecken äro desamma.

Om mansnamnet *Haraldr* se Sö 179, om *Fastlaug* E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 101. Kvinnonamnet *Auða* är känt från två sörmländska inskrifter (även Sö 60), en uppländsk (L 753), en västgötsk (L 1672) och en småländsk (L 1247).